

Nr. ____ din _____ 2021

APROB

_____
Maia BĂNĂRESCU
Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului

**RAPORT PRIVIND VIZITA PREVENTIVĂ
PENITENCIARUL NR. 7 RUSCA**

18 iunie 2021

Raportul a fost elaborat de

angajații Direcției drepturile copilului din cadrul Oficiului Avocatului Poporului:

- *Tamara TENTIUC, Șef direcție, Direcția drepturile copilului OAP*
- *Andrei LUPUȘOR, consultant superior, Direcția drepturile copilului OAP*
- *Victor SOLOMON, consultant, Direcția drepturile copilului OAP*

Vizita a fost desfășurată în contextul monitorizării implementării recomandărilor Avocatului Poporului pentru drepturile copilului înaintate în raportul tematic: „Respectarea drepturilor copiilor cu vârsta 0-3 ani care se află împreună cu mamele lor ce-și execută pedeapsa în instituțiile penitenciare din Republica Moldova”¹, rapoartele anuale și în raportul alternativ privind implementarea la nivel național a Convenției ONU cu privire la drepturile copilului prezentat la Comitetul ONU pentru drepturile copilului².

În perioada realizării mandatului, Ombudsmanul Copilului a avut mai multe întâlniri cu factorii de decizie și discuții publice. Subiectul respective, a fost discutat și în cadrul Conferinței naționale „Respectarea drepturilor copiilor născuți în instituțiile penitenciare, norme și standarde internaționale”, organizată de Ombudsmanul Copiilor³.

Monitorizarea și promovarea drepturilor copiilor aflați alături de mamele lor care își ispășesc pedeapsa penală în instituțiile penitenciare, rămâne a fi una din prioritățile Ombudsmanului Copilului.

A. INFORMATII GENERALE DESPRE VIZITĂ

În conformitate cu prevederile art. 1, 11 lit. i), j), k, 17 din Legea cu privire la Avocatul Poporului nr.52/2014, dispozițiile pct. 8 din Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului aprobat prin Legea nr.164/2015 și acțiunea 1.9., subacțiunea 1.9.6 din Planul Direcției drepturile copilului pentru anul 2021 privind: ”Monitorizarea implementării recomandărilor-cheie înaintate în Raportul tematic privind respectarea drepturilor copiilor cu vârsta 0-3 ani, care se află împreună cu mamele lor ce-și execută pedeapsa în instituțiile penitenciare din Moldova” a fost efectuată vizita preventivă la Penitenciarul nr.7 Rusca (în continuare P-7).

Scopul vizitei:

Vizita a avut drept scop evaluarea gradului de implementare a recomandărilor Avocatului Poporului pentru drepturile copilului privind asigurarea respectării drepturilor copiilor cu vârsta 0-3 ani care se află împreună cu mamele lor care își execută pedeapsa în instituțiile penitenciare din Republica Moldova.

Standarde de monitorizare:

- 1) Convenția ONU cu privire la drepturile copilului
- 2) Recomandările Comitetului ONU pentru drepturile copilului 2019
- 3) Comentariul General nr. 2 (2002): Rolul instituțiilor naționale independente pentru drepturile omului în promovarea și protecția drepturilor copilului

¹ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2019/02/RAPORT-COPIIREDACTAT.pdf>

² http://old.ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/justitia_pentru_copii_1.pdf

³ <http://old.ombudsman.md/ro/content/respectarea-drepturilor-copiilor-nascuti-institutiile-penitenciare-discutata-premiera-pentru>

- 4) Comentariul General nr. 5 (2003): Măsurile generale de punere în aplicare a Convenției privind Drepturile Copilului (art. 4, 42 și 44, paragraful 6)
- 5) Comentariul General nr. 10 (2007): Drepturile copilului în justiția juvenilă
- 6) Comentariul General nr. 12 (2009): Dreptul copilului de a fi ascultat
- 7) Comentariul General nr. 15 (2013): Dreptul copilului de a se bucura de cel mai înalt standard realizabil de sănătate
- 8) Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante din 1987, precum și rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) privind situația din Republica Moldova;
- 9) Rezoluția CES nr.663 C (XXIV) din 31/07/1957 privind Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților;
- 10) Recomandarea Comitetului de miniștri ai statelor membre, referitoare la Regulile penitenciare europene REC (2006)2;
- 11) Rezoluția ONU nr.43/173 din 09/12/1988 privind Principiile pentru protecția persoanelor aflate sub orice formă de detenție sau închisoare;
- 12) Rezoluția ONU A/RES/57/199 din 18/12/2002 privind Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante;
- 13) Regulile ONU de la Beijing privind Ansamblul regulilor minime cu privire la administrarea justiției pentru minori;
- 14) Codul de executare / Statutul Executării pedepsei de către condamnați.
- 15) Normele CPT;

NOTĂ: Aspectele relatate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din perioada monitorizării!

B. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

Penitenciarul nr.7 Rusca este amplasat în satul Rusca, raionul Hîncești, este un penitenciar pentru detenția femeilor, care corespunde penitenciarului de tip închis. Suplimentar, în acesta funcționează un sector de tip semiînchis pentru deținerea condamnatelor majore de sex feminin, un sector de tip deschis pentru deținerea condamnatelor majore de sex feminin, un sector pentru deținerea condamnatelor minore de sex feminin, un sector pentru deținerea femeilor gravide și mamelor care au copii în vârstă de până la 3 ani.

C. COOPERAREA

Administrația P-7 a manifestat deschidere și cooperare pe durata vizitei. Angajații OAP nu au avut restricții la accesul în instituție, la registre și spațiile de detenție unde se dețin mamele

cu copii. Angajații OAP au discutat cu Directorul adjunct al P-7, angajații instituției și nemijlocit cu mamele cu copii cu vârsta 0-3 ani, care se dețin în instituția penitenciară.

D. CONDIȚIILE DE DETENȚIE

Regulile de la Bangkok reglementează drepturilor copiilor aflați alături de mamele lor în locurile de detenție, care indică că principiul „interesului superior al copilului” trebuie să fie respectat ca bază de fiecare dată atunci, când autoritățile statului urmează să ia decizii în privința faptului dacă copiii urmează să fie lăsați în penitenciar împreună cu mamele lor. În acest sens, copiii aflați în penitenciar împreună cu mamele lor nu trebuie să fie tratați ca fiind deținuți.

În aceeași ordine de idei, deținuților care au copii în penitenciar trebuie să li se acorde posibilitatea să petreacă cât mai mult timp posibil împreună cu copiii lor, iar pentru copiii din penitenciare urmează să fie creat un anturaj prielnic, astfel, mediul în care crește copilul, trebuie să fie unul cât mai apropiat de cel al unui copil care crește în afara închisorii.

În cadrul vizite de monitorizare au fost vizitate toate încăperile sectorului pentru deținerea femeilor gravide și mamelor care au copii în vârstă de până la 3 ani, odăile în care locuiesc acestea locuiesc, bucătăria, grupul sanitar și cabinetele medicale și spațiile de joacă ale copiilor.

Foto_OAP_P-7_18/06/2021

Spațiile de locuit (3 camere), bucătăria, grupul sanitar, sunt amplasate la etajul II al unuia dintre blocurile locative. În fiecare cameră sunt plasate câte 1 mamă cu 1 sau 2 copii. Este de remarcat absența fenomenului suprapopulării, fapt ce corespunde standardelor internaționale și naționale privind respectarea spațiului personal pentru fiecare deținută și copil care se află împreună cu mama sa.

La momentul vizitei, în penitenciar se aflau 3 mame cu 4 copii cu vârsta de 2 ani și 2 luni, 2 ani și 11 luni, 1 an și 2 luni și 1 an și 7 luni. Deținutele au declarat că se află în relații bune cu celelalte deținute cu copii.

Minore deținute la momentul vizitei în instituția penitenciară nu se aflau.

În cadrul discuțiilor, mamele au declarat că se dețin în aceeași camera împreună cu copilul/copiii, fiind astfel asigurată stare psiho-emoțională bună a acestora dar și a micuților, precum și siguranța acestora.

Conform prevederilor art. 256 alin. (4) al Codului de executare, la solicitare, mamei cu copil în vârstă de până la 3 ani, i se creează condiții de locuire în comun. În acest caz, administrația penitenciarului asigură o supraveghere continuă a copilului și a mamei.

Fiind vizitate camerele unde se dețin mamele cu copii, s-a constatat că aceste încăpieri sunt mobilate cu necesarul, cum ar fi: dulapuri, noptiere, mese, paturi, etc.

Condiții de detenție sunt satisfăcătoare, fiind respectate regulile sanitaro-igienice. În odăile în care se dețin mamele cu copii s-a observat că aceștia dispun de hăinuțe, încălțăminte și jucării precum și alte obiecte de uz personal, necesare copiilor. Mamele copiilor, au menționat că tot necesarul pentru copii le este asigurat de către membrii familiei sau din ajutoarele care parvin de la diferite organizații non-guvernamentale.

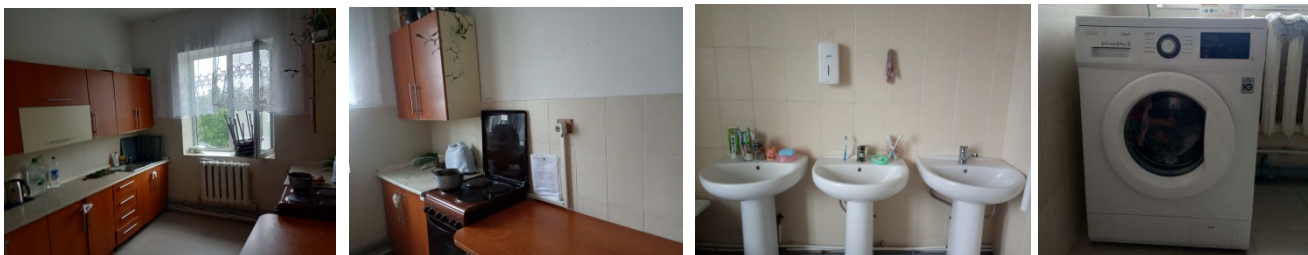

Foto_OAP_P-7_18/06/2021

Bucătăria care este destinată doar pentru mamele cu copii, este dotată cu electrocasnicile necesare. Mamele prepară mâncarea inclusiv, pentru copii din produsele oferite de instituție dar și din cele primite de acasă. Totuși, este peiorativ faptul că în cadrul instituțiilor de detenție nu există o linie bugetară separată care să asigure hrana copiilor conform standardelor de vârstă. Acordarea dreptului de procurare a produselor alimentare suplimentar din cadrul unității comerciale nu asigură soluționarea problemei or, în acest caz mamele depind totalmente de contul de peculiu pe care îl au. În condițiile în care acestea nu pot fi încadrate în câmpul muncii, având în grija lor copiii, posibilitățile lor financiare sunt reduse sau chiar nu există.

În cadrul discuțiilor cu mamele și nemijlocit cu administrația penitenciarului, aceștia au afirmat că se acordă din bugetul instituției, săptămânal, în zilele de luni și joi, pentru fiecare copil cu câte 7 ouă, 600 gr. de carne de pui, 400 gr. de pește, lapte, brânză, morcov, cartofi, ceapă, făină, zahar. Acesta fiind o soluție identificată de către instituție dar care nu este reglementată în bugetul acesteia.

Referitor la asigurarea cu produse de igienă personală pentru mamele deținute, acestea fie că sunt primite de la instituția penitenciară (o dată în lună sunt asigurate cu câte 200 gr. săpun, hârtie igienică, 300 gr. detergent, 10 absorbante), fie ca sunt transmise de către rudele deținutelor de acasă. În bugetul instituției, la fel, nu sunt prevăzute finanțe, pentru asigurarea cu produse de igienă personală a copiilor 0 -3 ani.

Foto_OAP_P-7_18/06/2021

Grupul sanitar este în stare bună, dotat cu necesarul, inclusiv cu o mașină de spalat automat.

Cu referire la condițiile de îngrijire a copiilor aflați în instituțiile de detenție alături de mamele lor, Regulile de la Bangkok prevăd că personalul din penitenciare trebuie „să demonstreze competență, profesionalism și sensibilitate” să „păstreze respectul și demnitatea”.

Personalul penitenciarului trebuie să fie instruit în domeniul dezvoltării și îngrijirii copilului și să ofere asistență ori de câte ori interesele copilului o cer.

E. ACTIVITĂȚILE DE REINTEGRARE ȘI OCUPAȚIONALE

Conform Comentariului General nr. 7 (2005) al Comitetului ONU pentru drepturile copilului, care vizează „Implementarea drepturilor copilului în copilăria timpurie”, se reiterează că pentru a se asigura că drepturile copiilor mici sunt pe deplin realizate în această fază crucială a vieții lor (și ținând cont de impactul experiențelor copilăriei timpurii asupra perspectivelor lor pe termen lung), statele părți sunt îndemnate să adopte planuri cuprinzătoare, strategice și limitate de timp pentru copilăria timpurie într-un cadru bazat pe drepturi. Acest lucru necesită o creștere a alocării resurselor umane și financiare pentru serviciile și programele pentru copilăria timpurie.

În acest sens, statele părți sunt încurajate să dezvolte parteneriate puternice și echitabile între guvern, servicii publice, organizații neguvernamentale, sectorul privat și familii pentru a finanța servicii cuprinzătoare în sprijinul drepturilor copiilor mici.

Comentariul General nr. 17 (2013) privind dreptul copilului la odihnă, timp liber, joc, activități recreative, viață culturală și artistică al Comitetului ONU cu privire la drepturile copilului, dar și Convenția ONU cu privire la drepturile, prin prisma art. 31, subliniază faptul că implicarea în viața culturală a unei comunități este un element important al sentimentului de apartenență al copiilor. Copiii moștenesc și experimentează viața culturală și artistică a familiei, comunității și societății lor și, prin acest proces, își descoperă și își forjează propriul sentiment de identitate și, la rândul său, contribuie la stimularea și sustenabilitatea vieții culturale și a artelor tradiționale.

În rapoartele anterioare, Ombudsmanul Copilului, a indicat, că o problemă o reprezintă terenul de joacă amenajat necorespunzător vârstei copiilor, care nu asigură protecția și siguranța

necesară copilului, existând riscul de a fi traumatizați în timpul jocului, pe terenul respectiv. De asemenea, lipsa spațiului de joacă amenajat corespunzător în interiorul încăperii instituției penitenciare ceia ce reprezenta o încălcare a prevederilor articolului 31 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului care stipulează că „*Statele recunosc dreptul copilului la odihnă și la timp liber, la joc și la activități recreative proprii vârstei sale, de a participa în mod liber la viața culturală și artistică*”.

În carul vizitei, s-a constatat că terenul de joacă pentru copii atestă o ușoară îmbunătățire a amenajării terenului, prin instalarea unei plase pentru protecția de razele solare directe în perioada toridă și prin înlăturarea pericolelor pentru viața și securitatea copiilor. Totuși aceste acțiuni nu sunt suficiente pentru realizarea deplin a dreptului la joacă a copiilor.

Cu suportul financiar al unui ONG a fost amenajată, în interior o camera de joacă pentru copii, dar care nu răspunde pe deplin necesităților acestora, reieșind din vârsta și interesele specifice ale copiilor la aceasta etapă. Examinând condițiile în care cresc și se dezvoltă copiii nominalizați, nu au fost observate elementar careva cărți, jocuri sau alte materiale educaționale corespunzătoare vârstei acestora.

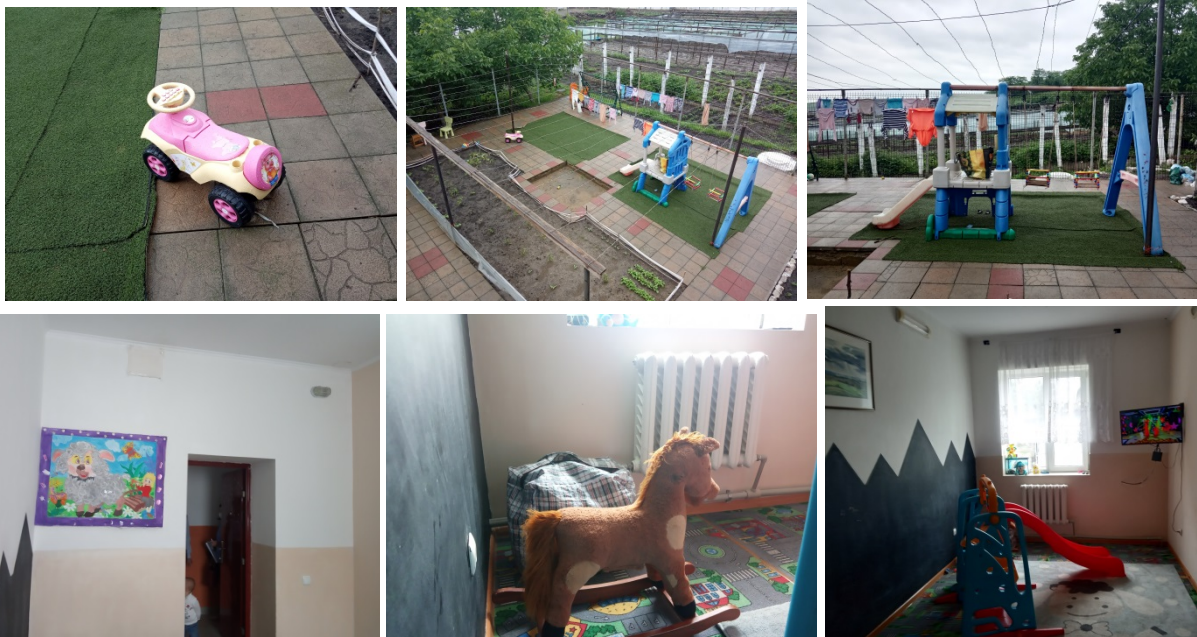
Discutând cu administrația instituției dar și din declarațiile mamelor deținute, s-a conturat faptul că copiii nu sunt încadrați și nu participă în careva activități artistice, sau ocupaționale (spectacole de teatru, circ, concerte, activități corespunzătoare vârstei de reintegrare în societate, etc.), pe parcursul perioadei aflării în această instituție.

Ombudsmanul Copilului constată în continuare că acești copii nu sunt antrenați în activități eficiente de resocializare în perioada aflării împreună cu mamele lor, motiv pentru care aceștia nu posedă elementarul de deprinderi și cunoștințe de a interacționa cu mediul social.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, subliniază faptul că instituțiile statului au acordat o atenție insuficientă implementării dispozițiilor articolului 31 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. Jocul este una dintre cele mai distinctive trăsături ale copilăriei timpurii. Prin joc, copiii se bucură și își provoacă capacitățile actuale, indiferent că se joacă singuri sau cu alții. Valoarea jocului creativ și a învățării exploratorii este larg recunoscută în educația timpurie. Totuși, realizarea dreptului la odihnă, timp liber și joacă este adesea împiedicată de lipsa de oportunități pentru copiii, cu vârsta de 0-3 ani, aflați în instituțiile penitenciare alături de mamele lor care î-și ispășesc pedeapsa.

Ombudsmanul Copilului remarcă faptul că insuficient se acordă asistență din partea psihologilor copiilor 0-3 ani și mamelor acestora. Asistența necesară din partea personalului specializat contribuie la dezvoltare adecvată conform vârstei a copilului.

Reieșind din realitățile actuale ale implicării și integrării copiilor cu vârsta de 0-3 ani, constatăm o neglijare a articolului 31 din Convenție.

Foto_OAP_P-7_18/06/2021

Este de menționat că nici unul dintre cei 4 copii nu frecventează creșa, fiind astfel încălcat ***dreptul la dezvoltare și socializare a copiilor*** cu vârsta de 0-3 ani, care se află împreună cu mamele lor în instituția penitenciară, cu toate că standardele internaționale recomandă crearea condiții pentru acești copii de a beneficia de serviciile necesare în comunitate, pentru a nu se simți excluși din viața socială. În acest sens, fiind ignorate și recomandările anterioare ale Ombudsmanul Copilului.

Potrivit art. 28 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului dar și a Regulilor de la Havana statul trebuie să depună toate eforturile pentru a facilita accesul copiilor cu vârsta de 0-3 ani care se află împreună cu mamele lor în instituțiile penitenciare, la programe educaționale adecvate. Educația trebuie asigurată în afara instituțiilor de detenție, în creșe și grădinițe publice atunci, când acest lucru este posibil și, în orice caz, de către specialiști calificați prin programe integrate în sistemul educațional al țării astfel, încât după atingerea vârstei de 3 ani, copilul să poată continua pregătirea conform vârstei fără dificultăți.

La compartimentul realizării dreptului la educație al copiilor precizăm că fiecare copil are dreptul la un nivel de educație corespunzător nevoilor și abilităților care să-l pregătească pentru întoarcerea în societate.

Ombudsmanul Copilului reiteerează recomandările și solicită identificarea soluțiilor optime pentru acești copii în realizarea deplină a drepturilor acestora. În toate aceste privințe, statul este încurajat să acorde o atenție sporită și să aloce resurse corespunzătoare (umane și financiare) pentru implementarea dreptului la o dezvoltare normală potrivit vârstei, dreptului la sănătate, educație, la odihnă, recreere și joacă a copiilor cu vârsta de 0-3 ani, care se afla în instituțiile penitenciare împreună cu mamele lor.

F. DREPTUL LA ÎNTREVEDERI SI FAMILIE

În contextul unei separări dispuse de stat care rezultă din încarcerarea unuia dintre părinți, autoritățile statului trebuie să acționeze în sprijinul unui interes protejat care să respecte un echilibru just între interesele părinților și obligația de a garanta interesul superior al copilului.

La împlinirea vârstei de 3 ani, cu consimțământul scris al mamei și cu acordul autorității tutelare, copilul se dă în îngrijire unei persoane, indicate de mamă sau instituției specializate pentru copii. Astfel, odată transmis copilul spre îngrijire unei persoane sau instituții specializate pentru copii, administrația penitenciarului urmează să asigure mamei posibilitatea de a menține legătura cu copilul său, în condițiile în care aceasta nu împiedică dezvoltarea normală a copilului și nu are efecte negative asupra lui.

La fel, pe perioada aflării copilului cu vârsta de 0-3 ani, împreună cu mama sa, în instituția penitenciară, se recomandă menținerea relațiilor cu membrii familiei, în acest context fiind prevăzute întrevederi și discuții telefonice. Menținerea contactului cu familia este stringentă necesară pentru copil și în contextul ulterioarei integrări în comunitate și în familie a acestuia.

Pentru a asigura o integrare benefică a copilului în comunitate și familie, care să răspundă interesului superior al copilului, se necesită o colaborare intensă dintre instituția de detenție, autoritatea tutelară locală și familie. În cazul în care se atestă că copilul în comunitate nu dispune de familie sau alte persoane indicate de mama, căruia urmează ai fi transmis copilul, rolul de bază revine autorității tutelare care urmează ai stabili o formă de protecție a acestuia și ai asigura integrarea deplină în comunitate.

În contextul crizei pandemice, administrația instituției penitenciare cât și mamele cu copii au declarat că vizitele au fost interzise, dar menținerea contactului cu familia, rudele, comunicarea cu aceștia are loc prin intermediul apelurilor telefonice și a software-ului Skype.

La acest compartiment, Ombudsmanul Copilului a atestat că nu există impedimente privitor la realizarea ***dreptului la familie a copiilor***, acești comunicând regulat cu familia (zilnic sau de 2-3 ori pe săptămână). Totodată, de apreciat faptul că administrația instituției a ținut cont de recomandările Ombudsmanului Copilului, privind mărirea numărului de discuții telefonice din contul întâlnirilor de scurtă durată sau înlocuirea acestora cu apeluri video-audio cu durata de 45 minute prin intermediul platformei Skype. Acest lucru având un impact semnificativ de asupra stării psiho-emoționale a copilului aflat în detenție, dar și a mamei fiind oferită posibilitatea de a comunica cu copiii aflați la libertate. Din declarațiile deținuților, acestea primesc regulat colete de la familie, fiind asigurate cu strictul necesar.

În acest context, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului apreciază eforturile administrației penitenciarului în realizarea dreptului la familie a copiilor dar și a mamelor și reiterează recomandările înaintate la începutul perioadei pandemice cu privire la examinarea

oportunității de a fi mărit numărul discuțiilor telefonice cu familia și/sau cu rudele din contul vizitelor care nu se efectuează în această perioadă de criză pandemică.

G. ASPECTE PRIVIND ASISTENȚA MEDICALĂ

Articolul 24 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, prevede faptul că statele părți vor depune efort pentru a garanta că niciun copil nu este lipsit de dreptul de a avea acces la servicii de sănătate.

Conform Comentariului General nr. 15 (2013) a Comitetului ONU privind drepturile copilului care vizează „Dreptul copilului de a se bucura de cel mai înalt standard realizabil de sănătate” se menționează că „Copiii au dreptul la servicii de sănătate de calitate, inclusiv servicii de prevenire, promovare, tratament, reabilitare și îngrijiri paliative. La nivelul primar, aceste servicii trebuie să fie disponibile în cantitate și calitate suficiente, funcționale, la îndemâna fizică și financiară a tuturor secțiunilor populației copilului și acceptabile pentru toți.”

În cadrul secției medicale activează 3 medici terapeuți, 1 farmacist, 1 ginecolog, 1 stomatolog și 4 asistenți medicali. În penitenciar nu este angajat un medic pediatru. În situația în care copiii au nevoie de consultația și asistența necesară, aceștia urmează a fi deplasați la Penitenciarul nr.16, fie la o instituție medicală comunitară.

Discutând cu medical șef, acesta a menționat că secția medicală este acreditată ca instituție medicală la nivel național. În același timp este peiorativ faptul că în bugetul instituției penitenciare nu sunt prevăzute resurse financiare pentru medicamente și tratament destinat nemijlocit copiilor, cu vârsta de 0-3 ani, care se află împreună cu mamele lor în instituția vizată.

Deținutele cu copii au enunțat problema lipsei medicamentelor pentru copii, acestea fiind livrate de acasă, deși șeful secției medicale, în cadrul discuțiilor a susținut contrariul.

Mamele care au copii cu vârsta de 0-3 ani au susținut că se adresează cu copiii la medic doar la necesitate, fiind invocate faptul că copiii nu beneficiază de controale profilactice de sănătate, cu toate că au solicitat acest fapt, în repetate rânduri.

În expicarea situației, șeful secției medicale a declarat că copiii sunt referiți la Centrul Medicilor de Familie din comuna Lăpușna, pentru a fi vaccinați, iar pentru control profilactic nu a putut explica dacă aceștia au beneficiat. Totodată, s-a menționat că în caz de probleme de sănătate mamele împreună cu copiii sunt transferate la Penitenciarul de tip spital nr. 16, iar în cazul unor patologii, copiii sunt tratați la IMSP Spitalul raional Hîncești.

Foto_OAP_P-7_18/06/2021

H. CONCLUZII/ RECOMANDĂRI:

Potrivit prevederilor art. 24, 26, 27, 28, 37, 40 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului și a Regulilor de la Beijing, copiii aflați în instituții de detenție vor primi ajutorul, protecția și întreaga asistență pe plan social, educativ, psihologic, medical, etc., necesară în funcție de vârstă, sex, personalitate și în interesul dezvoltării lor armonioase.

Analizând legislația națională în coroborare cu prevederile internaționale și recomandările pe segmentul dat, constatăm că pentru realizarea deplină a drepturilor copiilor cu vârsta de 0-3 ani, aflați în instituțiile penitenciare împreună cu mamele lor care î-și ispășesc pedeapsa, se atestă că în bugetul instituției penitenciare nu sunt prevăzute mijloace financiare pentru alimentația și asisitența medicală a copiilor, precum și pentru desfășurarea activităților, acțiunilor, măsurile, programelor socio-educative și de reintegrare în societate a copiilor.

În contextul respectivelor concluziilor, înaintăm următoarele recomandări:

- Elaborarea și punerea în aplicare a unei politici integrale de justiție juvenile, racordată la standarde internaționale pe baza și în conformitate cu Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, care să corespundă Normele minime standard ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției juvenile („Normele de la Beijing”), Normele Națiunilor Unite cu privire la protecția minorilor lipsiți de libertate („Normele de la Havana”) și Orientările Națiunilor Unite cu privire la prevenirea delincvenței juvenile („Orientările de la Riyadh”);
- Fortificarea mecanismul de dezvoltare profesională, instruirea și consolidarea capacităților pentru toți cei implicați în procesul de punere în aplicare a Convenției, pentru toți cei care lucrează/interacționează cu copiii;
- Dezvoltarea mecanismului de cooperare între instituția penitenciară, autoritatea locală și familia copilului;
- Dezvoltarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea unei politici cuprinzătoare care să acopere toate domeniile reglementate de Convenție, care să fie susținută de resurse umane, tehnice și financiare suficiente pentru acoperirea necesităților acestor copii.